

Maastricht ligt niet in Nederland

Auteur(s):

Boot, A.W.A.
Cools, K.

Verschenen in:

ESB, 82e jaargang, nr. 4105, pagina 372, 7 mei 1997

Rubriek:

Naschrift

Trefwoord(en):

economie-beoefening

Een scherpe beoordeling behoeft een nuancering. Daarin voorziet de bijdrage van Koedijk, Maijor en van Witteloostuijn. Wij kunnen hierin een drietal elementen ontdekken:

- » de vermeende achterstand van bedrijfseconomie;
- » complementaire suggesties voor verbetering van de beoefening van de bedrijfseconomie; en
- » de door ons bekritiseerde positie van bijzonder hoogleraren.

Aan de hand van dit drietal elementen zullen wij onze reactie formuleren. Hopelijk zal hieruit blijken waarom onze beoordeling zoveel somberder is.

Eerst een woord vooraf. Dwars door de reactie loopt cijfermateriaal over de Maastrichtse faculteit. Veel faculteiten in het land zullen afgunstig naar de prestaties van Maastricht kijken. Wij - als oud-inwoners van Maastricht - zagen ons vermoeden bevestigd: Maastricht ligt niet in Nederland.

Deze opmerking heeft meer dan alleen een kern van waarheid. Maastricht regelt haar zaakjes goed. Daarbij helpt het feit dat buiten functies in een verdwaalde tegeltjesfabriek en een recentelijk tot leven gekomen voormalig staatsbedrijf, een aan de stad Maastricht verknochte wetenschapper nergens anders heen kan. Dit gebrek aan dynamiek zou funest kunnen zijn, ware het niet dat Maastricht een zeer jonge faculteit is en volop in de groei. Daarmee is al veel gezegd: Maastricht kent de bagage niet van de Nederlandse bedrijfseconomie, en derhalve ook niet de traditionele 'achterstelling' bij algemene economie en econometrie.

Waar is de kwaliteit?

Maar nu terug naar Nederland als geheel. Koedijk c.s. hebben gelijk dat in de bedrijfseconomie wel degelijk een opgaande lijn is te ontdekken. Dit is echter geen reden voor enige zelfvoldoening. Het relevante gegeven is niet het aantal artikelen, pagina's of woorden in SSCI-tijdschriften, maar de kwaliteit en reputatie van Nederlandse onderzoekers. Binnen de Nederlandse bedrijfseconomie ontbreekt het aan onderzoekers die ook internationaal hun toentje meeblazen. Een relevante maatstaf hiervoor is of Nederlanders publiceren in de toonaangevende tijdschriften op een bepaald vakgebied. Dit betreft een zeer kleine deelverzameling van de SSCI-tijdschriften.

We zullen dit toelichten aan de hand van de subdiscipline financiering. Ook volgens de prestatiemeting in de reactie van Koedijk c.s. is financiering het meest productieve vakgebied aan de Nederlandse faculteiten. Voor dit vakgebied zijn de toonaangevende tijdschriften de *Journal of Finance*, de *Review of Financial Studies* en de *Journal of Financial Economics*. Sinds het bestaan van deze tijdschriften - in het geval van de *Journal of Finance* is dit meer dan vijftig jaar - is er slechts een handvol publicaties van Nederlanders geweest in deze drie tijdschriften tezamen. Dit geeft een duidelijke indicatie van het gapende gat tussen de realiteit van vandaag en het 'wetenschappelijke walhalla' dat Koedijk c.s., en ook wij, zo graag aan de horizon zouden zien verschijnen.

Het bovenstaande nuanceert ook het cijfermateriaal. Zo telt [tabel 2](#) in Koedijk c.s. maar liefst 54 SSCI-publicaties voor de subdiscipline financiering in de periode 1990-1993. Dit gegeven moet echter met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Het getal van 54 betreft niet alleen minder toonaangevende SSCI financieringspublicaties, maar ook allerlei publicaties in niet financieringstijdschriften. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt door verhuizingen van econometristen naar bedrijfseconomische vakgroepen. Wij hebben hiermee geen enkel probleem, maar het leidt wel tot grote vertekeningen. Zo heeft de nummer twee in de top-20 ([tabel 1](#)) al zijn publicaties op het gebied van technische verfijningen van econometrische technieken. Dit heeft weinig met de genoemde subdiscipline financiering te maken.

Tabel 2**Tabel 2. Productie en productiviteit per subdiscipline van de bedrijfseconomie 1990-1993**

Berichtgeving	Financiering	Marketing	Organisatie
art. punten	art. punten	art. punten	art. punten

EUR	0	0	9	167	1	21	7	192
EUR/FB	1	10	0	0	9	314	6	128
KUB	0	0	12	286	0	0	8	166
RUG	0	0	7	226	9	132	3	45
RUG/FB	0	0	0	0	0	0	5	87
UM	1	33	13	353	2	22	24	590
UvA	0	0	13	513	0	0	2	46
VU	0	0	0	0	2	42	1	43
Totaal	2	43	54	1545	23	530	56	1297
Punten/artikel	21,5		28,6		23,0		23,2	

Bron: A. van Witteloostuijn en C. Boone, *Een meting van de productiviteit van het Nederlandse bedrijfswetenschappelijke onderzoek in 1990-1993: een vergelijking van faculteiten, subdisciplines en wetenschappers*, onderzoekmemorandum, Nibor, 1996, Maastricht.

Tabel 1

Tabel 1. De top-20 van de Nederlandse en Vlaamse bedrijfseconomen 1990-1993

	naam	aantal SSCI-art.	punten	instelling	subdiscipline
1	Boot		7 279	UvA	financiering
2	Nijman	10	255	KUB	financiering
3	Van Raaij	6	241	EUR/FB	marketing
4	Van Witteloostuijn	6	178	UM	organisatie
5	Zou	3	159	UvA	financiering
6	Koedijk	6	153	UM	financiering
7	Schotman	4	151	UM	financiering
8	Hofstede	5	142	UM-em.	organisatie
9	Kleijnen	6	136	KUB	informatie
10	Hagedoorn	3	135	UM	organisatie
11	Steenkamp	6	133	Leuven	marketing
12	Dijkstra	3	123	RUG	financiering
13	Groenewegen	4	95	EUR	organisatie
	Sercu	3	95	Leuven	financiering
15	Perotti	3	76	UvA	financiering
16	Moenaert	6	75	Brussel	organisatie
17	Noorderhaven	2	74	KUB	organisatie
18	Deneffe	2	73	UM	organisatie
	Vermaelen	2	73	INSEAD/UM	financiering
20	Beije	2	72	EUR	organisatie
	Sterken	2	72	RUG	financiering

Bron: A. van Witteloostuijn en C. Boone²

Hoe verhoudt het aantal van 54 SSCI-publicaties zich tot het ontbreken van publicaties in financieringstijdschriften die er echt toe doen? In een binnenkort te verschijnen beoordeling van de beoefening van het vak financiering roepen wij op tot een ander ambitieniveau: kwaliteit moet prioriteit krijgen boven kwantiteit¹.

Geen onderzoekshoogleraren

Wij kunnen ons vinden in veel van de door Koedijk c.s. genoemde suggesties voor verbetering. Toch is ook hier een fundamenteel verschil van mening. De auteurs - evenals een aantal faculteiten in het land - zien in het aanstellen van onderzoekshoogleraren de oplossing voor het gebrek aan onderzoek in bedrijfseconomische disciplines. Naar onze mening is dit een symptoom van het bankroet van het universitaire personeelsbeleid. De functie van hoogleraar is het verrichten van onderzoek en het geven van onderwijs. Beide gaan hand in hand.

De realiteit van vandaag is dat het hoogleraarschap - vaak via part time bijzonder hoogleraar constructies - is uitgehold. De professortitel lijkt soms te koop. Tevens is de elitaire leerstoelgedachte funest. In onze eerdere bijdrage hebben wij de desastreuze gevolgen hiervan geschetst voor het universitaire personeelsbeleid, juist binnen de 'marketable' bedrijfseconomische discipline. Wij zijn uitgebreid ingegaan op de gewenste nieuwe arbeidsverhoudingen. Het is jammer dat Koedijk c.s. hieraan voorbij zijn gegaan. Het bevat namelijk onze belangrijkste aanbevelingen. Wij citeren:

"Het professoraat werkt verstarrend. Conform de Amerikaanse praktijk moet de wetenschappelijke staf worden opgesplitst in 'untentured' en 'tenured' faculty. De 'untentured' faculty betreffen (junior) gepromoveerden of de huidige universitaire docent (UD) posities, of op post-doc plaatsen. Deze UD-posities moeten bij goed functioneren - onderzoek en onderwijs - uitzicht bieden op een positie als 'tenured' associate professor (de huidige UHD-rang) en even-tueel uiteindelijk 'full' professor posities. Alle 'tenured' wetenschappelijke rangen (dus ook UHD's) worden aangeduid als 'professor'. Daarmee wordt aangegeven dat men niet alleen een wetenschappelijke proeve van bekwaamheid heeft afgelegd (het proefschrift), en erin is geslaagd 'tenure' te verkrijgen, maar dat men tevens wetenschappelijk onderzoek en onderwijs bedrijft."

Zodoende wordt de huidige UHD-rang aantrekkelijker gemaakt. Dat leidt er onder meer toe dat een universitaire carrière voor veelbelovende afgestudeerden betere perspectieven biedt. Zij zullen dan ook minder snel geneigd zijn om voor de praktijk te kiezen, in de hoop later op relatief eenvoudige wijze het bijzonder hoogleraarschap te bemachtigen.

Tot slot

Wij staan sympathiek ten opzichte van de analyse van Koedijk c.s. Wij zien in hen bondgenoten in een gezamenlijke strijd voor een gezonde toekomst van de bedrijfseconomie. De economische faculteiten lijken zich onvoldoende te realiseren dat zonder bedrijfseconomie geen enkele faculteit in het land levensvatbaar is. Het is dan ook zorgelijk dat binnen de enige, door de KNAW erkende onderzoekscholen in de economie (CentER en Tinbergen Instituut) slechts een minimale rol is weggelegd voor de bedrijfseconomie.

Er wacht ons een lange weg. Een nieuw personeelsbeleid en het in ere herstellen van de wetenschappelijke missie van de bedrijfseconomische faculteiten zijn een 'must'. Wij hopen dat deze discussie spoedig een vervolg krijgt.

Dit artikel is een reactie op C.G. Koedijk, S. Mijoor en A. van Witteloostuijn, [De opmars van de bedrijfseconomie](#), *ESB*, blz. 369-372

---

1 A.W.A. Boot en K. Cools, Financieel beleid op drijfzand: een kritische beoordeling van ontwikkelingen in de financieringstheorie, te verschijnen in *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, juni 1997.

2 A. van Witteloostuijn en C. Boone, Een meting van de productiviteit van Nederlandse bedrijfswetenschappers in 1990-1993: een vergelijking van berichtgeving, financiering, marketing en organisatie, *MAB*, 1996, blz. 665-676.